

Plastični Jezus

slavno izčrpavanje kulturnih institucij je sredstvo, ki oblastniki uporabljajo discipliniranje vodstev netniških prireditev, kar je seg v avtonomijo njihovega programskega odločanja.

Benetke nam vedno vzamejo sapo. Med Beneškim bienalom še toliko bolj. V vrtovih Bienala v paviljnih pripravijo svoje razstave različne države. Po delitvi premoženja je čudovit jugoslovanski paviljon dobila Srbija. Države, za katere v Giardinih, kot jim pravijo Italijani, ni prostora, razstavljajo v nekdanji ladjedelci Arsenale, pa na različnih lokacijah po mestu tudi.

Evropska komisija razmišlja, da bi zamrznila finančno podporo tej pomembni likovni prireditvi, čeprav njen prispevek v celotnem proračunu razstave ne predstavlja visokega odstotka. S to odločitvijo želijo disciplinirati vodstvo bienala, ki je naznanilo, da letos v svojem tradicionalnem paviljonu spet lahko razstavlja tudi Rusija, ki so jo izločili po napadu na Ukrajino.

Del italijanske politike je kar naravnost povedal, da poseganje v programsko avtonomijo ne pride v poštev; institucija naj se sama odloči, kako bo ravnala. Nenazadnje bi lahko s podobnimi vatli merili tudi Izrael, ki mu prireditelji nikoli niso odrekli gostoljubja. Kljub temu je izraelski paviljon pred dvema letoma ostal zaprt. Izraelska umetnica Ruth Patir se je odločila, da svoje razstave enostavno ne bo odprla, saj burnih umetniških in siceršnjih pritiskov zaradi napada na Gazo ni bilo mogoče preslišati.

Letošnje ideje evropske komisije okoli Beneškega bienala so eden izmed številnih primerov, kjer gre za tako imenovano sistemsko cenzuro finančne narave. Poslovno izčrpavanje kulturnih institucij je sredstvo, ki ga oblastniki uporabljajo za discipliniranje vodstev umetniških prireditev, kar je poseg v avtonomijo njihovega programskega odločanja. Beneški bienale, za katerega evropska komisija nameni dva milijona, Italija pa devetnajst milijonov evrov, je tudi zaradi ustvarjanja visokega deleža lastnih prihodkov stabilna prireditelj, ki je kaznovanje s strani Evrope, če bo do tega prišlo, verjetno ne bo spravilo na kolena. Obstajajo pa številne prireditve po Evropi in svetu, ki morajo zaradi ukinjanja javnih subvencij preprosto zapreti svoja vrata.

Z različnimi oblikami cenzure oziroma discipliniranja umetnikov in umetniških institucij se ukvarja zelo zanimiva razstava Zemlja zabrane (Dežela prepovedi ali Prepovedana Zemlja), ki jo je kurirala Davorka Perić. Pripravil jo je Kulturno informativni center Zagreb in postavil v dveh galerijah, in sicer v Galeriji Forum na Teslovi in v razstavnem prostoru Galerija na katu v Preradovičevi ulici. Izhodišče za razstavo je zagrebški dogodek iz leta 1935, ko so v Umetniškem paviljonu prepovedali razstavo likovne skupine Zemlja, v kateri so delovali Krsto Hegedušić kot glavni ideolog, pa Slovenec Oton Postrušnik, z njo je bil povezan tudi pomem-

ben predstavnik naivnega slikarstva Ivan Generalić. V Kraljevini Jugoslaviji so že postavljeno razstavo enostavno prepovedali, saj jim je preveč dišala po komunizmu. Socialno angažirani umetniki so namreč upodabljali revščino delavcev in kmetov. Galerija Umetniški paviljon se trenutno prenavlja, za svojo prvo razstavo po odprtju pa načrtujejo ravno postavitev pred več kot sto leti cenzurirane razstave skupine Zemlja.

Domiselna in angažirana razstava o različnih oblikah discipliniranja umetnosti predstavlja tudi cenzurirana dela iz obdobja SFRJ. Med njimi dva primerka iz slovenskih logov, in sicer plakat za koncert Laibacha Mi kujemo prihodnost 23. aprila 1983 na 12. Glasbenem bienalu ter plakat za dan mladosti iz leta 1987, za katerega je Novi kolektivizem navdih našel pri nacionalsocialističnih vizualijah. Poleg ideoloških vsebin so v socializmu prepovedovali tudi eksplicitne izraze seksualnosti in osvoboditve telesa, recimo plakat za razstavo v Srečni galeriji v Beogradu iz leta 1984, na katerem je pod svojo fotografijo umetnica Vlasta Delimar objavila napis Kurac volim (Rada imam kurac), kar so menda cenzurirali že kar v tiskarni.

Surogat kino KIC je razstavo pospremil s projekcijami prepovedanih filmov Karpa Godine, Želimirja Žilnika, Rajka Grlića, Srđana Karanovića, Bahrudina Bate Čengića in tako dalje. Med njimi je tudi film Plastični Isus (Plastični Jezus) Lazarja Stojanovića iz leta 1971, ki

je bil njegovo diplomsko delo na beograjski akademiji za gledališče, film, radio in televizijo. Stojanović je bil prvi jugoslovanski filmar, ki so ga obsodili zaradi njegovega filmskega ustvarjanja in poslali v zapor. Njegov mentor Aleksandar Petrović je izgubil službo na akademiji in se je odselil v tujino. Umetnik Tomislav Gotovac, ki je igral glavno vlogo, pa je imel hude težave z nadaljevanjem študija, ki so mu ga dovolili končati šele čez nekaj let. Filmu so očitali, da blasfemično ponazarja lik tovariša Tita, zagovarja antimarksiizem, izenačuje fašizem in komunizem in predstavlja nihilistično kritiko ideološke mitologije in propagande.

Razstava se zaključí s primeri cenzure umetniških dogodkov na Hrvaškem, ki se v zadnjem času niso smeli zgoditi zaradi burnega odziva in pritiska družgače mislečih.

Med oblike cenzure sodi tudi samocenzura, nagobčnik, ki si ga zavestno ali celo nevede nataknejo kar sami. V dobi hitrega in vseprisotnega kroženja informacij marsikdo res blebeto, kar se mu zahoče, v umetnosti in na področju odgovorne refleksije sveta pa je samocenzura v porastu, in sicer zaradi vseprisotne perverzne zlorabe stališč posameznika. Kar preroško zveni misel genialnega pisatelja Danila Kiša: »Cenzura je veja, ki raste iz drevesa strahu. Najhujša je tista, ki si jo naložimo sami, ker smo začeli verjeti, da je varnost pomembnejša od resnice.« x

DNEVNIK

N 1318-0320

opis Dnevnik izdaja
Dnevnik Mediji, družba medijskih vsebin, d.o.o.
Pitarjeva ulica 4, 1000 Ljubljana

VEKTORE DRUŽBE: Bojan Petan
LEKTORICA EDICIJ V DRUŽBI DNEVNIK MEDIJ:

ODGOVORNI UREDNIK Miran Lesjak
NAMESTNIK ODGOVORNEGA UREDNIKA
Darijan Košir

ODGOVORNA UREDNICA DNEVNIK.SI
Tatjana Tanacković

NAMESTNIK ODGOVORNE UREDNICE DNEVNIK.SI
Miha Plementaš / online@dnevnik.si

CENTRALNA REDAKCIJA Darijan Košir / desk@dnevnik.si
V OSPREDJU IN POSLOVNI Aleksandar Mičić

/ospredje@dnevnik.si, poslovni@dnevnik.si
SVET Andrej Brstovšek / zunanja@dnevnik.si
SLOVENIJA, LJUBLJANA Mateja A. Hrčar /

Naročnine in reklamacije zaradi dostave
na telefonski številki 01/30 82 100

E info@dnevnik.si T 01 30 82 300

narocnina@dnevnik.si,
reklamacije-dostava@dnevnik.si

Mali oglasi
T 01 30 82 182
mali.oglasit@dnevnik.si, osmrtnice@dnevnik.si

Časnik Dnevnik izhaja vsak dan od ponedeljka do sobote, razen v primeru praznika. Cena izvoda Dnevnika v prosti prodaji znaša od ponedeljka do petka 2,10 EUR, v soboto pa 3,30 EUR. Mesečna naročnina na Dnevnik od ponedeljka do sobote z upoštevanim rednim popustom za april 2026 znaša 51,16 EUR, za naročnike s statusom študenta ali upokojenca pa 45,59 EUR. Cene vključujejo 5,0 % DDV. Znesek naročnine je odvisen od števila izdaj v obračunskem obdobju. Naročnina za tujino zajema naročnino in pripadajočo poštnino. Naročnikom priznavamo naročniški popust. Dostava na dom je

Na podlagi 41. člena Zakona o spremembah in dopolnitvi Zakona o davku na dodano vrednost-ZDDV-1L (objava v Uradnem listu RS, št. 72-3208/2019 z dne 4.12.2019) se DDV obračunava in plačuje po posebni nižji stopnji 5% od davčne osnove za dobave blaga in storitev iz Priloge IV, ki je sestavni del omenjenega zakona.

Mesečna naročnina na Digitalni Dnevnik (spletni dostop in dostop prek mobilne aplikacije) za april 2026 znaša 20,00 EUR. Za dobavo vsebin v elektronski obliki uporabite svojo e-pošto ali uporabite QR kodo.